

Kampen mot forskjells- Norge

SVs fireårsplan for å
redusere ulikheten.

Ulikheten i Norge har vokst seg for stor over flere tiår. Norge er nå på toppen av formuesulikhet i Europa. Store forskjeller er gift for trygge, produktive og tillitsfulle samfunn. Derfor vil SV få ned ulikheten i samfunnet.

Vårt mål er at alle i Norge skal ha råd til mat på bordet, leve økonomisk trygge liv og at ingen lever under fattigdomsgrensen. En vanlig jobb skal være nok til et godt liv, og hvilke muligheter du har skal ikke bestemmes av størrelsen på lommeboka til foreldrene dine.

For å få ned ulikheten, må noen få mer inntekt og lavere levekostnader enn de har i dag, samtidig som de aller, aller rikeste og store selskapene må bidra mer. I dag tjener de aller, aller rikeste veldig mye mer enn alle andre, og SV mener vi må fordele pengene mer rettferdig. Vår plan for å redusere ulikhet betyr derfor å omfordele fra de aller rikeste, slik at de fleste får bedre råd i hverdagen og vi styrker velferdstjenestene våre.

SV mener et rødgrønt flertall etter valget må gjøre kampen mot forskjells-Norge til en av sine hovedprioriteringer. Denne planen viser til noen av de første skrittene SV vil ta i kampen mot den norske ulikheten de neste fire årene.

Vår plan:

Gi folk med vanlige og lave lønninger bedre råd og velferdstjenester ved å:

- **Fullføre tannhelsereformen:** Det skal ikke koste mer å gå til tannlegen enn til fastlegen.
- **Redusere matprisene:** splitte opp og regulere de største matvarekonsernene for å få ned matprisene.
- **Styrke barnefamilienes økonomi:** gjøre barnehagen gratis, innføre gratis skolemat og øke barnetrygden til 30 000 kroner i året.
- **Mer til de som har minst:** SV vil øke sosialhjelpen til et nivå det går an å leve av i Norge, øke minsteytelsene og minstepensjonen med 1 000 kroner i måneden. SVs mål er at ingen skal leve i fattigdom.
- **Gi flere bedre og billigere bolig:** bygge minst 120 000 flere boliger og stramme inn hotellifiseringen av boligsektoren.
- **Øke skatten for de aller rikeste i Norge:** øke formuesskatten for de aller største formuene, innføre arveskatt på store formuer, øke skatten på bankenes overskudd, stramme inn lakseskatten, skattlegge de dyreste eiendommene og innføre digitalskatt på de store teknologiselskapene. Skatten for vanlige folk skal ikke øke, tvert imot vil tre av fire få lavere skatt med SVs politikk.

Prislappen på SVs plan: Vi bruker 30 milliarder kroner på at folk skal få bedre råd. Vi vil omfordele fra de som har aller, aller mest – til alle andre.

Hvorfor er det viktig å redusere ulikheten

Samfunn med små økonomiske forskjeller er samfunn som fungerer godt. Lav grad av ulikhet gir alle relativt like muligheter til å leve gode liv, som igjen gir høy grad av tillit til hverandre og samfunnet. Det vet vi fra tiår med forskning og internasjonale erfaringer.

De siste 20 årene har likevel ulikheten økt, også i Norge. Norge ligger nå i toppen av formuesulikhet i Europa. Årsaken er at de aller, aller rikeste har blitt veldig mye rikere. Den rikeste ti-prosenten eier nå over 50 prosent av den totale formuen i Norge. Likevel betaler de aller, aller rikeste i dag mindre skatt per hundrelapp de tjener enn det lærere og sykepleiere gjør.

Det går altså godt i Norge for noen, men ikke for alle. Én av fem sier nylig at de ikke har mulighet til å betale en uforutsett utgift. I tillegg koster det stadig mer å bo, og lønnsveksten klarer ikke å holde tritt med økende boligpriser. I dag mottar 30 000 arbeidstakere sosialhjelp for å få hverdagen til å gå opp. Jobb er ikke lenger en garanti for å unngå fattigdom, og vi har fått flere arbeidende fattige i Norge. Sånn skal vi ikke ha det.

Mangel på penger begrenser mulighetene til frihet i eget liv, til å gjøre ting som andre gjør, og til å kunne ta del i fellesskapet. Ikke minst er det noe som etterlater dype spor i barn som vokser opp i alle former for fattigdom.

Samtidig som mange sliter med å få endene til å møtes, blir altså de aller rikeste vanvittig mye rikere. Økende økonomisk ulikhet fører til at mer formue og makt samles hos noen få på toppen. Det gir dem også større innflytelse over politikken – som de bruker i hovedsak for egne interesser. Det er ikke rettferdig at de aller, aller rikeste skal stikke av gårde med en så stor andel av pengene som skapes i samfunnet, for pengene skapes i fellesskap av de som jobber på gulvet, av et godt helsevesen og utdanningssystem som gir oss friske og kloke hoder. Da skal det ikke være sånn at en Orkla-direktør på én måned tjener det samme som fabrikkarbeideren tjener på et helt år.

SV vil at ulikheten i samfunnet reduseres slik at de aller, aller rikeste betaler minst like mye skatt som alle andre. Ulikhet er sammensatt, og krever politiske grep på flere områder. Dette er SVs plan for å redusere ulikheten som har vokst frem i Norge over lang tid.

I Norge i dag vet vi at:

- Hver tredje forelder må kutte i fritidsaktivitetene til barna sine.
- En av fem har ikke råd til en uforutsett utgift, som å trekke en visdomstann eller skifte vaskemaskin.
- En av tre på sosialhjelp har ikke råd til middag hver dag.
- En barnefamilie med fagarbeiderlønn har bare råd til å kjøpe 1 prosent av alle boliger i Oslo.
- Én av fire dropper helsehjelp som fastlege, psykolog og øyelege på grunn av økonomi.

Samtidig som:

- Norge er på ulikhetstoppen i Europa, og har nå 216 000 dollarmillionærer, og antallet fortsetter å øke. Norge har nesten dobbelt så mange dollarmillionærer som Danmark, og langt flere enn Sverige – selv om de har dobbelt så mange innbyggere som oss
- Norges tre rikeste har til sammen en formue på 421 milliarder kroner. Det er nok til å personlig betale for fire norske forsvarsbudsjett.
- 2/3 av Norges aller rikeste er arvinger. Sjansen for å bli blant Norges rikeste er dramatisk høyere for de som allerede er født inn i rike familier.

Likevel betaler altså de aller rikeste mindre skatt per hundrelapp de tjener enn lærere og sykepleiere.

Nærmere om kravene

1. Fullføre tannhelsereformen

- Tennene er også en del av kroppen, og det bør ikke koste mer å brette en tann enn å brette et bein. Etter å ha forhandlet med den rødgrønne regjeringen i fire år har SV sørget for at tannhelsereformen er i gang, og at over en halv million unge mennesker (21-28 år) har fått rett på 75 prosent rabatt i den offentlige tannhelsetjenesten.
- I den videre utrulling av tannhelsereformen vil SV prioritere de som trenger det aller mest, som eldre over 75 år, de med store utfordringer og unge som trenger tannregulering.
- SV vil likestille tannbehandling med andre helsetjenester. Det koster mellom 4,2-12,7 milliarder kroner.

2. Redusere matprisene

- En familie med to barn brukte i 2024 over 44.000 kroner mer på mat og drikke enn i 2021. I nesten samme periode, 2021 til 2023 hadde de tre store dagligvarekjedene et samlet overskudd på 15,8 milliarder kroner.
- Norges matvaremarked kontrolleres av noen få familier som tjener enorme summer på å øke matvareprisene for folk. SV vil splitte opp de store matvarekonsernene, og begrense markedsmakten deres og muligheten til å sette matvareprisene urimelig høyt.

3. Styrke barnefamilienes økonomi

- Gjøre barnehagen gratis. Skolen er gratis, og det bør barnehagen også være. SV har fått gjennomslag for å mer enn halvere barnehageregningen denne perioden, men vi gir oss ikke før regningen er 0 kroner. Det vil spare foreldre for 13 200 kroner per barn, hvert år.

- Øke barnetrygden til 30 000 kroner i året per barn. SV har allerede ca. doblet barnetrygden i denne perioden, men fortsatt må vi gjøre mer for at ingen barn skal vokse opp i fattigdom.
- De aller fleste vestlige land har gratis skolemat. I Oslo går 1 av 5 elever sultne på skolen, det er hjerteskjærende. Gratis skolemat sparer familiene for ca. 7 500 kroner i året, og sørger for at alle kan lære med mat i magen.

4. Mer til de som har minst

- Vi vil øke sosialhjelpssatsen til anbefalingen av hva som er nødvendig for å dekke et forsvarlig livsopphold i Norge (SIFO 2024)
- Vi vil øke minstepensjonen, minstesatsene for uføre og AAP med 1 000 kroner i måneden.
- I dag er det 30 000 som er i arbeid i Norge og samtidig mottar sosialhjelp. Vi skal ikke ha arbeidende fattige i Norge og vil derfor legge til rette for styrket fagorganisering og lover som gjør at f.eks. plattformsselskaper ikke kan drive rovdrift på arbeidstakere.

5. Gi flere bedre og billigere bolig

- SV vil bygge minst 30 000 nye boliger i året for å sikre nok boliger til folk. Med en 11 prosent nedgang i boligbyggingen kan vi anslå at det vil bygges ca. 17 000 nye boliger i 2025. Ved å øke Husbankens låneramme med 19 milliarder kroner kan vi få 10 000 nye boliger årlig. Vi vil i tillegg doble studentboligbyggingen fra 3 000 til 6 000 årlig. Over fire år gir det 120 000 nye boliger.
- Vi vil begrense hotellifiseringen av boligsektoren som presser folk ut av boligmarkedet ved å stramme inn for korttidsleie, som Airbnb.

6. Økt skatt for de aller, aller rikeste

- SV vil øke skattene for de superrike ved å: Øke skatten på de aller største formuene, herunder aksjeformuer og formuer på over 20 og 100 millioner. I tillegg innføre arveskatt på store formuer, skattlegge bankenes enorme overskudd, innføre digitalskatt på teknologigiganter som i dag slipper unna skatteregningen, og tette hullene i lakseskatten som gjør at de store oppdrettsselskapene nesten ikke betaler skatt.
- Skatten for vanlige folk skal ikke øke, tvert imot vil tre av fire få lavere skatt med SVs politikk.

Hva koster det?

Gratis barnehage: ca 3 milliarder kroner	+ 1 000 kroner mer i måneden til de som har minst (sosialhjelp, minstesats for uføre og AAP, enslige minstepensjonister): 5,4 milliarder kroner
+ Gratis skolemat for alle: 3,9 milliarder kroner	
+ Øke barnetrygden til 30 000 i året: 7 milliarder kroner	+ Bygge 130 000 nye boliger: 1,9 milliarder kroner til flere studentboliger og 19 milliarder i økt låneramme til Husbanken (<i>lånefinansiering - føres ikke som ordinære bevilgninger</i>)
+ Tannhelsereform koster mellom 4,2-12,7 milliarder kroner	

Sum: ca 30 milliarder kroner
